

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre ..... 18 h.
Három évre ..... 48 h.
Hat évre ..... 96 h.
Négy évre ..... 120 h.
Nyolc évre ..... 168 h.
Tíz évre ..... 210 h.
Tizenkét évre ..... 252 h.
Tizenöt évre ..... 270 h.
Egyes szám ára 5 fillér.

LXII. évfolyam 79. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 április 6.

44 repülőgépet vesztek az angolok és franciák a múlt hóban.

Berlin, április 5. A nagyhadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér. Az Argoneokban és a Maas vidékén a tüzéségi harcok lankadatlan hevességgel tovább folynak. A helyzet nem változott. A Maas baloldalán megakadályoztuk a franciákat abban, hogy újból megszállják a Houwurtól északkeletre lévő malmot. A Douaumont erőd környékén az erődtől délnyugatra eső vonalaink és a Caillette erdő északi részében lévő állásaink előtt az ellenség ismételt ellentámadásai véresen összeomlottak. A lotharingiai és elzászi Arconalon csapataink több járőrvállalkozása sikerrel járt.

A nyugati hadszíntéren a márciusban lefolyt légi harcok eredménye a következő:

Német veszteség:

Légi harcban 7 légi jármű esett el. A földről lelőttek háromat, eltűnt 4. Összes veszteség 14 légi jármű.

Francia és angol veszteség:

Légi harcban elvesztett 38 légi jármű. A földről lelőttünk négyet. Önkéntelenül leszállt vonalainkon belül 2, összes veszteség 44 légi jármű. Ezek közül birtokunkba jutott 25, a többi 19-nek lezuhanását pedig kétségtelenül megfigyeltük.

Keleti hadszíntér. Különösebb esemény nem történt. A Naroc és Visniev tó közötti arcvonal szakaszon az orosz tüzéség tevékenysége fokozódott.

Balkáni hadszíntér. Nincs ujság. (Min. eln. sajtóosztály.)

Béketárgyalás Belgium és Németország közt

Amsterdam, április 5. Itt makacsul tartja magát az a hír, hogy Belgium és Németország semleges személyiségek közreműködésével különbékéről tárgyalnak. A hír mindenestre megerősítésre szorul.

Asquith távozása Olaszországból.

Budapest, április 5. (Saját tud.) Lugaából jelentik: Asquith tegnap este Párisba utazott. Előbb azonban az olasz király fogadta a főhadiszálláson.

Változatlan a helyzet.

Budapest, április 5. (Hivatalos.) A helyzet mindenütt változatlan. Hófer.

Világító torony a sarosi öbölben.

Budapest, április 5. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A görög katonai kormány a sarosi kikötőben világító tornyot építtetett, amely 17 tengeri mérföldre világít el.

Megindultak a holland hajók.

Rotterdam, április 5. Tegnap délután három hollandi gőzös indult Amsterdamból. A gőzösök együtt mentek a veszélyeztetett zónán és a hollandi kormány által rendelkezésükre bocsátott vontató hajók kísérték őket.

Francia repülők az olaszok részére.

Budapest, április 5. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A párisi konferencián elhatározták, hogy számos francia repülőgépet fognak az olaszok rendelkezésére átengedni, az osztrák erődüvek elleni akció részére. Ennek ellenértékében az olaszok a francia hadianyagot feldolgozó üzemek részére munkaerőt adnak.

Róma védekezik a repülők ellen.

Zürich, április 5. A Schweizerische Telegraphen Informationnak jelentik Rómából, hogy ott legújabbán mind nagyobb mértékben tartanak ellenséges repülőgépek támadásától. Az aeroplantámadások elhárítására megállapított közbiztonsági szolgálatot egyes részleteiben megváltoztatták és új szabályzatot állapítottak meg arról, hogy a lakosság támadások esetén hogyan viselkedjék. A város periferiáján ágyútegeket állítottak fel, amelyekkel a külön erre a célra rendszerezett őrséget hívják szolgálatba.

Szövet hét!

E héten 5000 méter gyönyörű divat szövet és mosó kelme, 450 drb. selyem, batiszt és Etamin Blous, 300 drb. legújabb kötött selyem kabát

igen olcsón kerül eladásra

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér

A fürdő-vasut tárgyalása.

Közigazgatási bejárás a városházán.

Nagyvárad város közönségének régi vágya és kétértizedes óhaja, hogy a mostanánál jobb és gyorsabb forgalmi összeköttetés álljon rendelkezésre, amely által igazi közönségszolgálat, közegészségügyünk egyik hatékony eszközévé váljék a városunk szomszédságában levő két gyógyfürdő.

A fürdővasut építésének kérdése már hosszú idő óta napirenden van s tagadhatatlanul elismerés illeti Hankovits Ferencet, az előző engedményt, hogy a felvetett eszmét oly szívós kitartással, páratlan agilitással és nagy áldozattal felszinen tartotta. Igazán megérdemelte volna, hogy fáradozását siker koronázza.

Tekintettel azonban arra, hogy végeredményben mégis csak nem az a fontos Nagyvárad közönségére, hogy ki építi a fürdővasutat, hanem az, hogy mielőbb valóra váljék a régi terv; és mert hisszük, hogy a mostani kezében mielőbb tényre válik a fürdővasut kérdése, üdvözljük a belényes-nagyvárad vasutársaságot, hogy az akciót megáérvá tette s dülőre szándékozik juttatni a kérdést.

A részletekben természetesen osztjuk Nagyvárad város képviselőinek energikus, határozott fellépését, amellyel a város jogainak biztosításáért sikra szálltak s minél jobban megvédeni igyekeztek a közönség érdekeit.

A fürdővasut közigazgatási bejárásáról a következő tudósítást adjuk:

A kereskedelemügyi miniszter által elrendelt közigazgatási bejárás tárgyalást tegnap délelőtti tartották meg Nagyvárad város székházában.

A tárgyaláson résztvettek:

A keresk. m. kir. miniszterium részéről: dr. Halászy László min. tanácsos, mint a bizottság vezetője, dr. Dubszky Alfréd főtanácsos, a cs. és kir. hadügyminiszterium részéről: Vitousch Frigyes alezredes, a földmívelésügyi m. kir. miniszterium részéről: Szeszich Elek kir. főmérnök, a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség részéről: Imrédy Kálmán biztos, a posta és távirat vezérigazgatóság részéről: Buzás Elemér műszaki tanácsos, a nagyvárad-i sz. püspökség képviselőjében: Gellért László kir. tanácsos jószágkormányzó és az uradalmi főügyész, Nagyvárad thif. város közönsége részéről: Rimler Károly polgármester, dr. Thury László t. főügyész, Garó Armin r. főkapitány, Kőszeghy József főmérnök, Komlóssy József tanácsos, Nagyvárad város közigazgatási biz. részéről: Lukács Ödön főjegyző, Biharvármegye közönsége részéről: Nagy Márton főszolgabíró, Biharvármegye közigazgatási bizottsága részéről: Keszthelyi

Zoltán vármegyei főjegyző, Varró Domokos műszaki tanácsos, a m. kir. államvasutak igazgatósága részéről: Boros Adolf üzletvezető helyettes, Szotyori Nagy Zoltán felügyelő, dr. Kiss Jenő segédtitkár, Clementis Ferenc ellenőr, Nagyvárad városi vasut r. t. részéről: Urbán Adolf elnök, dr. Szirmai Rihard ig. tag, Szmazsenka Ernő üzletigazgató, dr. Wawrak Kálmán ügyész, Szauerpreis Nándor aligazgató, Nagyvárad-Belényes-Vaskóhi vasut r. t. részéről: dr. Hoványi Géza ig. tag, dr. Okolicsányi Zoltán ig. tag, Erdélyi Vince ig. tag, Nemes Henrik titkár, továbbá Váradszentmárton, Rontó és Hájó községek képviselői.

Dr. Halászy László miniszteri tanácsos üdvözlővén a megjelenteket, ismertette a megtartandó közigazgatási bejárás célját. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság megépíteni óhajtja Nagyvárad és a Püspök- és Félix fürdő közötti villamos vasutakat, illetve a két fürdő közötti összekötő közvasutat. Felkérte dr. Dubszky Alfréd műszaki főtanácsost a tervek ismertetésére.

Dr. Dubszky Alfréd főtanácsos műszakilag részletesen ismertette a terveket. Ezek szerint a fürdővasut Nagyváradról nem az országuton futna végig, mint a Hankovits-féle tervek szerint, hanem a belényesi vasut töltése mellett elhelyezendő új vágányokon. Nagyváradról két kiindulás lesz; az egyik a városi vasutvonalon Kolozsvári-utcán át, a másik pedig a tömegforgalom számára a Ghilányi uti villamosvonal folytatásaként, amely a városon kívül térne le Várad Velenecére. A Félix fürdői vonal Várad Szentmárton tulsó határában letérne s a belényesi országut mellett, tehát az erdőben levő mostani állomás teljes elkerülésével futna be a fürdőtelepre.

Igen érdekes a két fürdő közötti összeköttetés megoldása, amit a Hankovits féle terv a Várad-Szentmárton és Hájó közötti lapályban közlekedő inga kocsikkal szándékozott megoldani. Ezen tervzetben a vasut a fürdőtől tovább folytatja útját a két fürdő közötti hogy megkerülésével s így tulajdonbepén egy közvasut lesz. Ennek az az előnye lesz, hogy meszat, követ, fát is szállit és egy, a forgalomtól eddig távolos vidéket köt össze Nagyváraddal. Az új vasuti vágány mentén több kiterő van tervezve, a forgalom gyorsabb lebonyolítása céljából.

A régi engedményes tiltakozása.

A tervek ismertetése után a szintén jelen levő Hankovits Ferenc, a fürdővasutak korábbi engedményese kérte az elnököt,

hogy az ő óvását, mint engedményesét csatolja a jegyzőkönyvhöz.

Halászy László elnök kijelentette, hogy ez idő szerint engedményes nincs, s mint ilyennek óvását nem veheti figyelembe. Mint Nagyvárad város egy polgárát, hajlandó meghallgatni.

Hankovits Ferenc: En engedményes vagyok.

Halászy László elnök: Ma nincs engedményes, mert öntől a miniszter visszavonta a koncessziót.

Hankovits Ferenc kijelentette, hogy erről mit sem tud, mert nem kapott semmi-féle végzést.

Halászy elnök: Sajnálom, de jogi vitatkozásba nem bocsátkozom és a kérelmet nem teljesíthetem.

Hankovits Ferenc méltányosságot és igazságot kér, hosszú évek becsületes munkájával szemben, amelynek eredménye megsemmisült. Ezen az eljárás Nagyvárad közönsége megbotránkozott. Hiszen az óvadékom is ott van még — szólott az elkésredés hangján.

Elnök újból sajnálatát fejezi ki, ismétli, hogy csak mint városi polgár tiltakozását veheti be a jegyzőkönyvbe.

— En mint engedményes vagyok itt, ehhez ragaszkodom — szólott élesen Hankovits.

— Adja be a miniszterhez irásban a panaszát, vagy óvását. Már mondtam, hogy a miniszter visszavonta az engedményt — válaszolta az elnök.

Ezzel be is fejezték az izgatott vitát.

Nagyvárad város óvása.

Ezután dr. Thury László v. főügyész szólalt fel Nagyvárad város képviselőjében. Előjáróban néhány kérdést vet fel. Arra kér ugyanis felvilágosítást, hogy külön vasut lesz-e a tervezett vagy a Városi Vasut, vagy a belényesi vasut tartozéka és ki fogja a vasutat kezelni?

Urbán Adolf igazgató és az elnök azon felvilágosítást adták, hogy a tervezett villamos vasut a belényes vaskóhi vasut egy része lesz. A vasutat a N. Városi Vasut kezeli.

A város képviselői ezután bejelentették az elnöknek, hogy visszavonulnak tanácskozára.

A város tanácsa egy szomszédos teremben vitatta meg a kérdést s míg ez a tanácskozás tartott, a többi érdekeltekkel tárgyaltak.

Már közel járt a dél, mikor Nagyvárad város képviselőjében Rimler Károly polgármester átadta a város képviselőinek nyilatkozatát.

Eszerint Nagyvárad városa kívánatosnak tartja a fürdő vasutak létesítését, de az engedménynek ilyen formában való létesítése ellen óvást emel. A fürdői villamosvasut nem lehet tartozéka a belényesi vasutnak, hanem csak a N. V. Vasut kiegészítő része, mert ellenesében Nagyvárad városa nemcsak a beosztás jogától eszik el, hanem az áthármlástól is. Kifejti a város nyilatkozata

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR“ helyettesíti a rézgálicot.

A „Peronoszpor“ évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor“ összetétele kitünő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rongóleg elismerő levél és sürgöny bárkinék rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor“ kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor“ ab Budapest 1 korona 50 fillér. Használati utasítással. Legkisebb szállitmányt 5 kilós csomagokban utánvét mellett szállit:

a „PERONOSZPOR“ Vezérképviselő Budapest, VII. Damjanich-u. 30.

A vármegye hadiárvái.

Pártfogókat rendeltek ki részükre.

Miskolczi Ferenc főispán elnöklété alatt a vármegyei közigazgatási bizottság tegnap délelőtt tartotta meg ülését. Keszthelyi Zoltán, Balogh Elemér, Veraer Kálmán, May Sándor, Németh István, Molnár Imre, Vasady Lajos, Kiss István, dr. Móricz Ernő, dr. Thury Endre, dr. Karácsonyi János, dr. Fássy Lajos voltak jelen.

Miskolczi Ferenc főispán megnyitó szavai után Keszthelyi Zoltán bejelentette, hogy az alispánnak nincsen semmi fontosabb közölni valója.

Verner Kálmán árvaszéki elnök olvasta fel jelentését. A vármegyei árvaszék eddig 2815 olyan kiskorú árva ügyében járt el, akiknek hadbavonult édesapja eltűnt, hősi halált halt, vagy hadifogságba került. Összesen 739 hadbavonult elhalálása lett anyakönyvvel és ezek után 1730 hadiárvát tart nyilván az árvaszék. A megyei árvaszék az összes hadbavonultak kiskorú gyermekeit elügyelet alatt tartja a felkért pártfogók útján. A gyámolt mellé akkor rendel ki az árvaszék egyénileg külön pártfogót, ha a törvényes képviselő köteletségének vagy felelősségének tudatában nincs, vagy ha megbízható magatartást nem tanúsít. Ily módon lett a pártfogó intézmény bevezetve. Az általános pártfogók a cséffai, derecskei, csesdi, béli, belényesi, biharkeresztési, központi és tenkei járásokban már összeirattak. Az általános pártfogók feladata az egyes községek összes hadiárvái, illetve a hadbavonultak gyermekei felett való felügyelet olyan irányban, hogy az államsegély, neveltetési járulék, segélypótlék és előleg a gyermekek tartására fordíttatik-e. Továbbá, hogy nincs-e panasz iskoláztatása és neveltetése ellen. Ha valami hiányt tapasztalnak, arról kötelesek a megyei árvaszéket tüstént értesíteni.

A vaskóhi járásból jelentették, hogy a pártfogói tisztségre alkalmasak és vállal kozók nem jelentkeztek. Berettyóújfalui, nagyszalontai, sárróti, székelyhídi és érmihályfalvai járásokból nem érkeztek meg az összeírások. Eddig 44 család jelentkezett hadiárvák eltartására, a hadiárvák segélyalapja javára 1089 korona 34 fillér utaltatott be.

Miskolczi Ferenc főispán szólt hozzá az árvaszéki elnök jelentéséhez. Szerinte egyes olyan helyeken, ahol tudatlan a nép, feltétlenül szükséges a pártfogó, aki a kultúra kellő magaslátán nem álló gyám mellett a kiskorúak személyi gondozása érdekében kellő eredményt érne el. Fel kell szólítani tehát a vaskóhi járás papjait és tanítóit, hogy hazafias lelkesedéssel jelentkezzenek a pártfogói fontos és haeznos tisztségre. Sürgősen meg kell tehát keresni az árvaszéknek a vaskóhi járás papjait és tanítóit, hogy jelentkezzenek. Mert a pártfogói tisztség betöltése halaszthatatlan érdeke a megyének.

Dr. Móricz Ernő főorvos a megye közegészségügyi állapotairól számolt be. A múlt hónapban 4931 beteg volt, 224 el kevesebb, mint az előző hónapban. A heveny fertőző kórok uralkodtak. Járvány 10 esetben állapított meg, még pedig 9 esetben hólyagos himlő és 1 esetben kanyaró. A múlt év október 8-ika óta 895 hólyagos himlőbeteg volt a vármegyében. Ezek közül 466 meggyógyult, 149 meghalt és 280 ápolás alatt van. Március hónapban 550 hólyagos himlőbeteg volt a vármegyének, 200 meggyógyult, 70 meghalt és 280 még kezelés alatt van. A 280 hólyagos himlőbeteg közül 181 a tenkei járás 15 községében volt, 99 a többi fertőzött járásban.

A tenkei járás 15 községében uralkodott főképp a hólyagos himlő. A főorvos megállapította, hogy a járvány oka a lazán

kezelt közigazgatási eljárás volt. A járvány terjesztői a cigánytelepek lakói, akik a járvány kitérősekor oltattak csak be, jó lehet, az alispán kötelezőleg elrendelte már a múlt évben a himlőoltást. Nagy baj, hogy nincs kellő számú orvos és fertőtlenítő, kéri, ezeknek felmentését eszközölje ki a főispán, különben nem tudnak gátat vetni a járvány továbbterjedésének.

Miskolczi Ferenc ajánlatosnak véli, hogy a cigányok bárhol jelennek meg a vármegye területén, azonnal kényszeroltásba részesüljenek. A bizottság hozzájárul a főispán indítványához. Egyben a főispán megígéri, hogy a szükséges személyek időszaki felmentése iránt megteszi a lépéseket a hivatalos helyeken.

Ezután az egyes előadók szokásos jelentésének felolvasása után a közigazgatási bizottsági ülés véget ért.

Magyar vasuti missió Innsbruckban.

Nagyváradai jezsuita gondozza a külföldön sebesült hőseinket

Az „Allgemeiner-Tiroler Anzeiger“ből vettük át a következőket:

Az innsbrucki es. és kir. térparancsnokság belegyezésével az ottani jezsuita kollegium Scholasztikusai ezúttal, de áldásteljes működést fejthetnek ki az érkező és átutazó sebesült és beteg katonák közt.

Hosszu, fáradságos ut után érkeznek Innsbruckba, s talán még egy hosszabb ut áll előttük. A hosszú utazás mindig kényelmetlen, az ember igyekszik kellemessé, vagy legalább is elviselhetővé tenni, — s olvasni valóval látja el magát. De ez a sebesülteknek lehetetlen és így kénytelenek egyedül fájdalommal, sebeikkel minden barát és minden könyv nélkül az egész napot, sőt több időt is a vasuton eltölteni. Jóllehet a test felrészítéséről gondoskodnak, de az ő szívök éheznek és szomjaznak szellemi és lelki táplálék után.

Egy könyv után, hogy fájdalmait felejtse; talán egy imakönyv után, hogy az emberi nyomor legmélyéről Istenhez emelkedjék; egy barátságos szó után, ha lehet séges, az édes anyanyelven.

Hogy harcosaink ezen szükségének megfelelően: ezt tűzte ki céljául a jezsuiták által szervezett innsbrucki vasuti misszió. Több központ önkéntes támogatásával és számos magánegyen adakozásával volt lehetséges újságokat, folyóiratokat, imakönyveket és röpiratokat Magyarország és Ausztria minden népeinek nyelvén beszerezni. Naponta 4 és 6 óra közt délután siet két fiatal jezsuita rendjelölt a vasuti főállomásra, mert ez időtájt különösen nagy aratás, vagy jobban mondva vetés várható. Ha beérkezik a várt vonat, akkor kezdődik a tulajdonképpeni munkája a vasuti misszióknak. Mindjárt felkutatják a mozdonytól az utolsó kocsig az egész vonatot.

Az első szó a bentülőkhöz azon kérdés, milyen nemzetiségűek; ekkor jelentik magukat, mindenféle nemzetiségűek: magyarok, németek, aztán hallani a szláv nyelv minden fajtán szavakat, vannak ausztriai olaszok, oláhok, még oroszokat és szerbeket is lehet itt találni. Erre következik az olvasni való és imakönyvek szétosztása, egy pár barátságos szóval a megajándékozott anyanyelven. Ez azért lehetséges, mert az innsbrucki kollégiumban tanuló Jézustársaságiak közt Magyarország és Ausztria majdnem minden népe képviselve van; — s így ennek minden fennakadás nélkül eleget tehetnek.

Micsoda öröme van a szegény szenvedőknek, mikor hallják az édes anyanyelvet, azt csak az tudja megérteni, ki más nyelvűek közt hosszú időn át volt kénytelen tartózkodni.

S ha így az egész vonat el van látva, akkor mennek tovább a barakkházakba. A két vasuti missziós itt ismét egyik sebesültől a másikhoz megy, olvasnivalót, imakönyvet, érmecskéket osztva.

Egy körülmény itt kedvezőbb nekik, mint a vonatlátogatásnál, az idejük nincs úgy kimerve és nem kell félniük, hogy akaratuk ellenére egy állomással tovább viszik őket. Ezért itt hosszabb beszélgetésekbe eredhetnek s kikérdezhetik hogylétokról megvizsgálhatják őket. A katonai orvosok is, kik különben az apostoli munkához a legbarátságosabban nyújtanak segédkezet, sokszor igénybe veszik a vasuti missziósokat, általuk nyervén tájékoztatást a beteg hogylétéről s a betegség lefolyásáról, mert a tolmács tisztség is a vasuti missziósok munkakörébe tartozik.

Igy megy ez a múlt év december 10 óta nap-nap után. Ez minden esetre csak kicsiség, de ennek is meg van a maga értéme a katonalétekgondozás nagy művében. Mert az ember leggyöngédebb részét, a kedélyt gondozza, s mialatt ezt örömmre hangolja és felemelni iparkodik, megkönnyíti és elhárítja a szenvedést, melyet azok szenvednek, kik a mi javunk és biztonságunkért feláldozták magukat.

Örömmel vettük át, ezt az ismertetést az innsbrucki vasuti misszióról, mert városunkból is többen járultak bőkezű adományaikkal a szép cél előmozdításához. Az áldásos működésről már érkeztek hírek városunkba is a katonák útján. Így a többek közt egy Kepes Vilmos nevű katona írja szüleinek, milyen nagy kitüntetés érte egy nagyváradai származású fiatal jezsuita által, dacára annak, hogy izr. meghívta őt, a jezsuita rendházba, ott megvendégelte, olvasni valóval és szivarral bőven ellátta, s a katonai cipőgyárban, hol felügyelő, többször meglátogatta és a címére naponta egy magyar újságot küld; — soha ennyi jósgot nem fog tudni meghálálni.

Egy-másik, a premontrei rend kertészenek Akurátinak fia írja, ki súlyos sebbel tekszik Innsbruckban: „Nem érzem magam elhagyatva, mert szerencsémre van itt egy nagyváradai fiatal jezsuita, ki mindennap felkeres. ágyamhoz ül, szórakoztat, felvidít, játszik velem, s ellát olvasnivalóval, sokat beszélgetünk váradai dolgokról, — sőt még a Tiszántúlt is olvashatom jószívűségéből. Ez nagyon megkönnyíti nehéz helyzetemet.

S nem egy közkatona fakadt könynyekre, mikor az ő volt Dadekiskolai tanuló társát, tiszteletreméltó papi öltönyben, részvevő szeretettel látta érdeklődni sorsa felől.

A fiatal nagyváradai jezsuita növendék: Olasz Péter, néhai Olasz Ákos volt nagyváradai ügyvéd fia.

A bihari bauxit egy német vállalat számadásában. Berlinből jelentik, hogy az Aluminium ipar rt. évi zárószámadásában ismét kitűnő üzletéről tesz tanúságot. A bihari bauxit telepek ércanyagának értékesítése a tiszta nyereséget 9,498.754 frankra fokozta a megelőző esztendő 7,007.158 frank jövedelmével szemközt. A részvényesek az ideán is 20 százalékos osztalékot kapnak. Megjegyzendő, hogy a háboru előtt a kérdéses aluminium-társaság Franciaországból szerezte be nyersanyagát. A legutóbbi zürichi jegyzés szerint az Aluminium-Gesellschaft részvényének árfolyama 2770 frankot ért el.

A városi könyvtár jövője.

Közművelődési könyvtárrá fejleszti a kormány.

A városi könyvtárbizottság tagjai örömmel veszik tudomásul azt a budapesti hírt, amelyet Mihalik József kir. tanácsos, az országos főfelügyelőség elnöke közölt dr. Adorján Árminnal, a városi könyvtárbizottság elnökével, hogy t. i. a város nyilvános könyvtárát nagyobb és állandó évi állami hozzájárulással közművelődési könyvtárrá fogja a kultuskormány kifejlesztetni. A főfelügyelőség emez öröndetes határozata, csak logikai következménye annak az évről évre megújuló elismerésnek, mellyel a főfelügyelőség a nagyváradi könyvtárbizottság működését honorálni szokta. S ebben dr. Adorján Ármint elnökön kívül, igen sok része van dr. Thury László bizottsági elnöknek és Bodnár Jánosnak, a kövtár vezetőjének is.

A bizottsági gyűlésről egyébként a következőkben adnak számot.

Dr. Thury László elnöke alatt jelen voltak: dr. Beke Boldizsár, Biró Márk, dr. Adorján Ármint, Farkas Etelka, Réz Mihály, dr. Kovács S. János, dr. Grósz Mánybert és Bodnár János.

Az elnöki előterjesztések közül a könyvtár negyedévi forgalma érdemel említést, amely dacára, hogy ma már majd minden ember katonára mégis szép eredménnyel zárult. Az elmúlt három hónap alatt 4251 olvasója volt a könyvtárnak, akik 4671 kötetet olvastak. A kölesön forgalom, mióta a könyvtár használatát szélesebb alapokra fektették, meghuszoszodott. Mihalik József országos elnöknek főntebb ismertetett javaslatáért, a könyvtárbizottság köszönetét fejezte ki. Ugy határozott a bizottság, hogy az értékes Bunyitay könyvtár duplumait az antikvár ajánlatok mellőzéseivel az orsz. főfelügyelőség útján a hazai könyvtárak között értékesíti.

A Szaroveszky örökösök nevében Radotsay Etelka felajánlotta megvételre a városi könyvtárnak az örökösök nagyobb könyvgyűjteményét, amelyet a bizottság a könyvtár javaslataira 500 koronáért megvásárolt.

Dr. Ágoston Péter és Biró Márk, mint a leltárvizsgáló bizottság tagjai, február 25-én vizsgálatot tartottak a könyvtárban, a vizsgálat a könyvtár és felszerelés számbavételén kívül kiterjedt a könyvtáros által kezelt olvasási, intési és kártérítési díjakra, valamint a kölcsönzők részéről elhelyezett letételekre is.

A bizottság mindent példás rendben talált s elismerésének kifejezése mellett javasolja a könyvtár részére a felmentés megadását. A bizottság ilyen értelemben határozott.

Hasonlóképpen példás rendben találták a Farkas Etelka részéről kezelt bizottsági pénztárát dr. Adorján Ármint és Réz Mihály biz. tagok. A bizottság köszönetet mondott a pénztárosnak s a megvizsgált számadásokat felülvizsgálás céljából beterjesztette a városi számvívői hivatalhoz.

A könyvtár jövedelének és az ajándékozókna köszönetet szavazott: így az Orsz. Tanácsnak 1000 koronás, Biharvármegye közönségének 200 koronás, a Nagyvárad Takarékpénztár 50 koronás, Az Egyesült Hunyadi és László malomnak 50 koronás, a Keresk. és Forgalmi Banknak 20 koronás adományaiért, továbbá Grósz József vasuti mérnök 700 koronás könyvadományáért.

A könyvtárort felhatalmazták, hogy 270 korona értékben az újdonságokat besze-

rezhesse és 300 korona költséggel egy katalógust készíthessen.

Be kell hozni a hadinyereség adót.

Indítvány Biharvármegye törvényhatósága előtt.

Igen érdekes és nagyjelentőségű átirat érkezett tegnap Biharvármegye törvényhatósága elé. Az átiratot Jásznagykunszolnok vármegye törvényhatósága küldte, még pedig mint közgyűlési határozatot azzal, hogy Biharvármegye is hozzon hasonló határozatot és így országosítsák a megkezdett akciót.

Az indítványozó törvényhatóság két megyebizottsági tag előterjesztésére elhatározta, hogy a hadinyereségadó behozatala iránt feliratot intéz a kormányhoz. A felirat szerint megadóztatandó volna minden olyan vagyon, mely a háboru tartama alatt keletkezett. Ugyisint adó alá jönne az a vagyonszaporulat is, mely a háboru tartama alatt jött létre. A megadóztatás természetesen progresszív alapon történék.

A felirat, illetve a határozat indokolása igen érdekes már csak azért is, mert Jásznagykunszolnok vármegye törvényhatósága volt az első, mely minden érdek félretételével nyíltan és őszintén mondta ki azt, amit már régen kellett volna és ez a törvényhatóság volt az, mely rámutatott erre a fontos és igen jó adózási alanyra. Kétségtelen, hogy ez az adózási alany fogja megérezni legkevésbé az adóterheket és kétségtelen, hogy ezen alapon az állam egy nagyon tekintélyes bevételhez fog jutni.

A társörvényhatóság többek között az indokolásban a következőket mondja: Eltekintve attól, hogy ez a megadóztatandó vagyon legnagyobb részben csalárd módon jött létre, amely mód még a büntetőtörvénykönyvekbe is ütközik, de figyelembe kell venni, hogy a megadóztatandó vagyont igen könnyű módon is szerezték meg. A legtöbb háborus jövedelem a közvetítő kereskedelem, adás-vétel stb. útján és nagyon kevés fáradsággal létesült. Emellett azonban a háborus jövedelemhez olyanok jutottak, akik idehaza, a jól megvédett békés belföldön nyugodtan, a legnagyobb biztonságban élvezték a családi tűzhely kényelmét.

Ez a kényelmes üzlet, mely nem volt egyéb, mint a háborusulté kényszerhelyzet kihasználása, akkor történt, mikor a legtöbb igazi hazafi vért és életét áldozva a hazáért, a harcúterem teljesített szolgálatot.

Ilyen körülmények között tehát mindenképpen indokolt, hogy a háborus jövedelem élvezői hasznuknak megfelelően járuljanak hozzá az állam rengeteg kiadásához. Hiszen ezt könnyen megtehetik, mert az államnak kevés nyereségrészesedéssel kívül még nagyon sok fog megmaradni az adóknak abból a jövedelemből, amit talán sohasem érték volna el, ha ők is a harcúterem szolgálták volna a hazát és nem idehaza kötötték volna a jobbnál-jobb üzleteket.

A rendkívül érdekes indítvány 50 százalékgig javasolja megadóztatni a hadinyereséget. Az átirattal Biharvármegye törvényhatósága a júniusi közgyűlésen fog foglalkozni.

Hogyan él a nőtlen ember?

Megszűntek a házi kosztok.

Békében még hagyján, csak megélt valahogy. Ha máshol nem, a vendéglőben. De ott ma tiltó árak merednek a garszon ember elé: sültök 3-3.50-4-5 korona, tészta: 1.20 és hasonlók.

Régi jó időkben, 2-3 évvel ezelőtt minden utcában talált a nőtlen ember a kapukon felirásokat, sajátkezűleg írva nyomtatott betűkkel:

JÓ HÁZIKOSZT
KAPHATÓ.

A szomszéd utcában már nyomtatott cédula kiáltott rá vidáman:

KITÜNŐ HÁZIKOSZT
HELYBEN VAGY EL-
VITELRE.

Kis utcákban az ablakba téve intettek finom írsu céduláskák:

Intelligens urak és urhölgyek kosztot kaphatnak.

Volt miben válogatni. Az olcsóbb fajtnak ára volt délre 30-40 korona, ebéd és vacsora 45-60 korona. És az adagok elég nagyok voltak.

E céduláskák eltűntek lassankint a kis kapukról és az ablakokról. A piac megdrágult s a kifőzés nem fizetődött ki. Az ebéd 42-45 korona lett, majd megszűnt. Így egy helyen egyszerre 26 kosztos maradt ebéd nélkül, a kosztadó hónap közepén beszüntette a főzést. Indok: elfogyott a pénze, végre 90 korona lett egy ebéd havonta s ezzel a kosztadás kiment a divatból. A vendéglőbe szorultak a nőtlen emberek, majd innen is kiszorultak, mikor a 3-4 koronás adagok feltűntek az étlapokon.

Egyrésze vegetáriánus lett, van, aki a háboru alatt hetenkint egyszer is alig evett húst, másrésze hideg ebédet eszik, s este sajtot vagy túrót. Aki tejhez juthat, azt kultiválja s bizony a l. sz. káptalan sok szegény fiatalembert lát el olcsó tejjel, nem száritva a betegeket, akik közül egyet a mai napig a káptalan tartott tejjel, míg szanatóriumba ment. A neve Grünberger Jozefa és vallását sose kérdezte a káptalan micskei uradalma.

Ami tej kevésnek jut, a rendes koszt ma a tetőpontra áll. Ebéd vacsora egy hónapra Deutschnénál 180 korona. Vendéglő csak nagyjövödelmüeknek való, bár a Rimanóczyban még kevés pénzből is táplálkozhatik a közönséges halandó. A Biharvármegyei Nemzeti Kaszinó éttermében mérsékeltek az árak, az ebéd 3 koronából kitélik s Breuer Károlyné főzje igen izletes és friss. A Katolikus Kör vendéglőjében is olcsó az étkezés, ha igényeinket nem túlozzuk.

De válogatni nem nagyon lehet sehol. A Katolikus Kör vendéglőjében mondta egy uriember:

— Én sóskenyeret eszem oszonnára és sóskenyeret vacsorára. Feleséges ember vagyok. Az étrendem: spenót egyik nap, bab másik nap, krumpli harmadik nap. Ha a nőtlen ember rosszul él, mi sem vájkálunk könyökig a jó ételekben. Nincs mit főzni!

Felszámol a Nyugat irodalmi r.-t.

Egyik fővárosi napilap jelenti, hogy a Nyugat irodalmi r.-t., miután a háborus két év alatt részvénytőkéjének több mint felét elvesztette, felszámol.

Magyarország közgazdasági életéből egyike azon vállalatoknak tűnik el nyomtalanul, amelyeknek megalapításakor a destruktív irányú üzleti hasznosítása volt a célja. Rikító üzletességre törekedett ez a kereskedelmi vállalat, amelynek felszámolásánál a háboru rendteremtő hatása nyomtatékosan megnyilvánul abban, hogy a felszínről, amelyen uszált, fokozatosan eltűnteti a kijózanodott közszellem és gazdasági észretérés, amely lovat adott a nyugatiak alá jóideig s ezek tényleg lóhátról beszélték a közönséggel és a magyarsággal, meg a jóízléssel.

Alapította pedig ezt az irodalmi nevezett részvénytársaságot Fenyő Miksa, a Gyáriparosok Országos Szövetségének titkára Hatvany Lajos báró segítségével és pénzén. Mesteregesen, hogy ne mondjuk, gyári módon gyártotta az írókat és költőket és annyi lett a modern, vagy modern író, mint a subagallér. Kis fiukat tett mag a Nyugat bőcsékké, apró lengyelkéket titánokká s keretet adott a vállalkozás cégérének, Ady Endrének, akinek kiaknázására alakult az egész üzlet.

Hihetetlen, milyen keveréktársaság állott a nagy Vezér köré, akiket nem értett meg a nemzet s akik eltűntek, mielőtt irodalmi életre keltek volna. A háboru e saját nyavalyáikon élő és nyugdecselő költő-csoda gyerekek és íróbüvészek, jelző pazarlók és szó pattogtatók halála lett, a beteg társaságot a nemzet ez irodalmi kórházban magára hagyta, miután előbb Hatvany Lajos báró levette róluk a kezét s mint irodalmi istállót felosztatta. A Nyugat ról nem tudjuk hogy megy, állítólag megjelenik, de a Nyugat könyvtár már rég nem adta ki azokat a kisterjedelmű, drága és értéktelen füzetecskéket, amelyekkel eleinte jó üzleteket csinált. Az irodalmi forradalomnak üzletté való átváltása nem mindig jelenti az eszmék győzelmét, jelen esetben a Nyugat felszámolása jelzi, hogy a nemzet egészséges lett, elfordult a rombolóktól s vége annak a máig táplált vakmerő balhitnek, hogy megegyezzer rászállhat szeméinkre a Nyugat ópium álma. A Rosszaság Virágaiból kiáramló himpört nem szívhatjátok többé, Nyugatosok, s jön a nagy felszámolás, amikor el kell tűnődők a megújuló keresztény nemzeti szellem egészséges szellőjének megmozdulására, mint egy rossz, kinos és hosszú álom lidérenyomásának.

Juniustól kezdve drágább lesz a posta? Kérdőjelet vetünk utána, de az legföljebb a terminusra vonatkozik. Hogy megdrágul a posta, abban, sajnos, nem kételkedhetünk. De eddig arra gondoltunk, hogy majd csak a háboru után fogunk hozzá a háboru árának a fizetgetéséhez. Németországban azonban már hozzáfogtak s nyilván minálunk se várjuk ki a háboru végét. A német birodalmi gyűlés már föl-emelte a postatarifát s úgy hírlík, nálunk is fel fogják emelni már június elejétől kezdve. Az ötfilléres levelezőlap és bélyeg ára 8, s 10 filléres bélyegé 15, s a táviratozás díja szavanként 6 fillér helyett 8 fillér lesz.

Mit csinálnak a hadifoglyok?

A Népszava országos razzijája.

Göndör Ferenc, a Népszava munkatársa, aki a Háboru Nyomában bejárta az összes haretéket s irodalmilag élvezhető módon írta meg háborus élményeit, tegnap Nagyváradra érkezett s a Park hotelba szállt. Országos köruton van a szociáldemokrata hírlapíró s most Bibában néz körül, hogy megállapítsa, mit csinálnak a hadifoglyok a magyar falvakban.

Bizonyos lázas ingerültség hangja érkezik a frontokról, a falu eltávozott népe rosszat sejt és még rosszabbat gondol az itthonaválókról.

Igy szólnak a hírek, amelyekről nem hisszük, hogy valók. Roszakaróink vagy éretlen itthonlevők, névtelen levelek és rágalmozó nyelvek terjesztenek híreket, hogy a háboru megpróbáltatásai mellé töviseket szurjanak frontjainkon küzdő hőseink lelkébe.

Nem tudjuk, hogy a hír igaz volna. A szociáldemokrata újság bizonyára azért veti rá magát e kérdésre, hogy tisztázza az aggodalmak alap nélkül valóóságát, de ezzel a gyanút, a neszt is felkelti. Ismételjük, nem hiszünk e szállongó s mérges gázokkal telt híreknek s nem tudjuk, van-e parányi való is benne. De akármit is derítsen ki az országos razzia, nekünk más szavunk nem lehet, mint ez:

A nép hivatott vezetői a lelkészek erősítsék meg az itthon maradottak lelki és erkölcsi épségét és a tisztesség szeretetét, a becsülethez való ragaszkodást. Figyelmeztessék hiveiket arra a mély erkölcsi sülyedésre, amelybe esik, aki hűtlenül a hazáért küzdőknek beléje helyezett bizalmát rutul megcsalja.

Utaltanak a magyarság büszkeségére, erkölcsi fölényére s arra a felelősségre, amellyel a nemzetnek tartoznak. Kétszeresen, százszorosán jaj annak, aki most elfeledkezik magáról. A társadalom megvetése nem a legnagyobb büntetés, amely érheti, árulás, amit elkövet.

Nem hisszük a híreket s nem félünk a razzia eredményétől. Keresztény nőnek nem szabad félni ettől a ki sé szokatlan eljárástól. Most vigyázni kell a tisztességre soha ilyen kényesnek nem kellett lenni. A magyar asszony a világdöntő órákban méltatlannak lenne nemzetéhez?

Franciaország a kémek ellen.

Budapest, április 5. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: A francia belügyminiszter a szenátusban egy interpellációra kijelentette, hogy úgy a belső zárvonalon, mint a külső zárvonalon belül szigorú rendszabályokat állítottak a kémek ellen. A háboru folyamán január 31 ig elítéltek összesen 131 kémet, ezek közül 60 egyént halálra. Huszonegyet kényszermunkára utaltak, negyvenhárom pedig fegyházzal sújtottak 60 esetben még most folyik az eljárás.

Olaszok Epirusz felé.

Budapest, április 5. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Egyik görög lap értesülése szerint Észak Epirusz felé olasz csapatok nyomulnak előre.

HIREK

A Katolikus Kör negyedik közművelődési estélye.

Holnap, pénteken április 7 én tartja a Katolikus Kör már negyedik közművelődési estélyét, mely iránt az eddigi nagy sikerű előadások után igen nagy érdeklődés nyilvánul meg Ezen alkalommal a vezetőségnek sikerült ismét olyan kiváló erőket megnyerni, kiknek közreműködése már előre biztosítja a sikert. A műsor is igen nívós és változatos, úgy hogy a legnagyobb érdeklődéssel várhatjuk a negyedik közművelődési estélyt.

Az estély szónoka a váradi klérus egyik kiváló tagja, Domanek Pál papnevelő-intézeti lelkiigazgató, az urleányok kongregációjának lelkes prézese, a ki igen aktuális témát választott előadásra: „Mikor a tudomány téves utakon jár”. Domanek Pál kiváló szónok és bizonyára ez alkalommal is hallgatóinak kellemes és tanulságos perceket fog szerezni. Az estély másik kiváló előadóját: Tóth Eleket, a Szigligeti-színház közfeszeregetben álló művészt mindíg lelkes publikum szokta hallgatni, mostani szavata is egyik vonzóereje lesz a művészi estélynek.

Az estély zeneszámai színtén méltó érdeklődést kelthetnek, így pl. rendkívül vonzó és bájos számnak ígérkezik az Orsolyazárda tanítónőképző növendékeinek karéneke. A tanítónőjelöltek, akik már többször nagy sikerrel szerepeltek, Kürti István zenetanár vezetésével előadják ezen alkalommal Mozart imáját a békéért és Mendelssohn „Gyöngyvirág és pajtásai” c. dalát. A karének mellett két szép zongoraszám teszi változatossá a műsort. Az első Gedeon Ilonka urleány zongorajátéka, aki Lányi Ernő, a kiváló magyar komponista 2. Intermezzóját fogja előadni. A másik Macalik Gabriella urleány zongoraszáma, aki Mozart „Menuet”-ját és Póderewszky: „Un moment musical” c. opusát fogja játszani. Az estély 6 órakor kezdődik.

* Bjeik Imre tábori püspök

utja. Mint értesülünk, Bjeik Imre tábori püspök, aki jelenleg Szabadkán tartózkodik, a közeli napokban Montenegroba utazik. A tábori püspök Szarajevo, Mostar, Ragusa és Cattaro helységeit is meg fogja látogatni utja közben.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Holick Antal 70. gyalogezredbeli ezredes a katonai érdemkereszt hadiékütnényes 3. osztályával tüntette ki. A legfelső dícsérő elismeréssel lett kitüntetve Kocsis János 37. gyalogezredbeli népfelkelő hadnagy.

* **Kongregációi élet** Az Urók Mária kongregációja ma délután 5 órakor tartja összejövetelét a Szent László-meházban.

Az Urak Mária-kongregációja ma este fél 7 kor rendes összejövetelét tartja a szokott helyen.

* **A főszolgabírák nem kapják meg a Budapesti Közlönyt.** Biharvármegye alispánja felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy a főszolgabírák részére a Budapesti Közlönyt díjtalanul adják meg. A felterjesztésre a miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a Közlönyt díjtalanul nem adhatja, mert nincs rá fedezet, de különben is a Belügyi Közlönyben minden benne van, ami a főszolgabírákat érdekli.

Közigazgatási ülés Nagyváradi város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, április 6-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

Ami hiányzik A közelgő zsidó-ünnepek zavarral kezdődnek, mert nem jöttek meg a szokásos húsvéti áruk, különösen a húsvéti cukor, ami a legfontosabb és a pótkávé. Most az előtt az alternatíva előtt állanak izraelita polgártársaink, hogy vagy kénytelenek koplalni, vagy nem húsvétit enni, ami nem a legnagyobb baj. A veszedelem a kereskedőket fenyegeti, mert ha az ünnepek előtt 2-3 nappal kapnak meg a húsvéti árukat, ezek a nyakukon maradnak, mert nem tudják ilyen rövid idő alatt azokat eladni. — Itt említjük meg, hogy napok óta nincs denaturált szesz az üzletekben, ami kis háztartásokban erősen hiányzik. Ez a nagy baj. Az, hogy nincs Diana sóborszesz, Pain-Expeller vagy pláne glicerinnel a kézre, az nem fontos, a denaturált szesz a kisemberek tüzelője, vasoromelegítője, tejforralója, Tessék illetékeseknek gondoskodni, hogy legyen. Tegnap már táviratoztak a pénzügyminiszterhez ez ügyben a kereskedők, de eddig választ nem kaptak.

Adomány a váradfalvi templomra. Fanta Lászlóné 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe a váradfalvi templomra. Rendelteségi helyére juttatjuk.

Tilos a „piros tojás.” Egy két hét és itt van a várvavárt húsvét. Különösen a gyermekek várják a húsvétot. A kis fiúk rakosgatják a fényes rézkrajcárokat a perselybe, s derűs arccal rázogatják meg annak tartalmát. Illatszerre gyűjtik a pénzt, mert hát húsvét másodnapján locsolódni mennek, megöntözni a lányokat — piros tojásért. Lehet az kék is, zöld is, csak „piros tojás” a neve. A leánykák pedig a tojásokat rakosgatják félre, mert mit szól majd a leányke, ha a várvavárt húsvét másodnapján nem lesz húsvéti tojás. És most szétfoszlik az illúzió! Háboru van, az ellenséges államok kiéheztetésünkről ábrándoznak. Kimélni kell az élelmiszereket, még a tojást is, hogy a végén mi csapjuk ki az ütőkártyát. A miniszterelnök a hivatalos lap legutóbbi számában szigorú rendeletet adott ki, amelyben megtiltja, hogy a húsvéti ünnepek alkalmával a tyuktojást a szokásos módon kifessék, avagy kikészítsék. Aki ezt a rendelkezést megszegi, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Mindenesetre van alapja a miniszteri rendeletnek, mert a tojásfestéssel meglehetősen nagy mennyiségű tojás szokott pocékba menni. A gyermekeknek az idén meg kell elégedniük a cukortojással. Remélhetőleg azért könnyen elfogják viselni a háboru ilyenét csapását.

Halálozás. Kovács Ferenc gyógyszerész, aki Kolozsvárott a gyógyszerész tanfolyamot hallgatta, tegnap hosszas betegség után meghalt. Halála sok előkelő nagyváradi családot borít gyászba. Temetése holnap lesz.

Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurrkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

Cipők 27—35 ig olcsón kaphatók Morgenstern Lajosnál Fábán Lajos-utca Zöldfa siktator.

A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme, mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peranoszpor”-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk második oldalán levő hirdetésre

Kiadó Szarvas sor 15. sz. alatt üzlet-helyiség lakással együtt május 1 től. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Megfagyott, szélből kivörösödött, kicerepesedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Dalmatinerin geprüchte Lehrerin unterrichtet Deutsch, Französisch, Italienisch. Ad Redaction Tiszántúl.

Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

NŐI-, FÉRFI- ÉS KATONAI

GUMMI

KABÁTOK

20 kor.-tól 100 kor.-ig nagy választékban.

Eladás nagyban és kicsinyben

HAAS LIPÓT
Linoleum
raktárában

Nagyváradi, Rákóczi-ut 5.
TELEFON 4-63.

Legújabb táviratok.

Az olasz hadügyminiszter lemondott.

Budapest, április 5. (Saját tud.) Rómából jelentik: Zapelli hadügyminiszter lemondott és a frontra megy. Utódául Paolo Marone tábornokot nevezik ki.

Nem engedik a portugál és olasz csapatokat görög földre.

Budapest, április 5. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A görög minisztertanács elhatározta, hogy a portugál és olasz csapatok Szalonikiban leendő esetleges partraszállását minden erőjükkel megakadályozzák.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Kis király. (Tompa Bálaival.)

Művészet a kárpáti falvak javára.

Igen szép sikerű és magas színvonalú művészet zajlott le tegnap a Szigligeti-színházban. Nemcsak a cél magaslatossága vonzotta a közönséget, (a kárpáti falvakban létesítendő kulturintézmények javára fordítják a tiszta jövedelmet), hanem a műsor kiváló számai is megérdemelték a közönség érdeklődését.

Nagyváradi művészeti életében eseményt avatta az estélyt Jászai Mari vendégfellépése. A nagy tragika mindenkit lebilincselő hatalmas erővel és klasszikus művészettel adta elő Zilahy Lajos „Kárpáti falvak,” és Kis József „Simon Judit” című költeményeit, befejezésül pedig Vörösmarty fenséges Szózatát.

Bihari Ákosról nem lehet szebb dicsőretet mondani, mintha szavalatát nyomban Jászai Marié mellett emeljük ki. Kis József Jehovájának második részét szavalta el azzal az egyenesen szavalásra hivatott gyönyörű férfias organummal és előkelő művészettel, a mely Biharinál mindenkor megkapja a közönséget.

Rendkívül bájos volt Polgár Mariska szavalata is. A szívekhez szólt és igaz szívből szólt.

Vajnovszky Vilma Faustból Siebel áriáját és Kurucz Jánosnak egy műdalát énekelte el, újból bizonyosságot téve hangjának színpadra hivatottságáról.

Lux Terka Kis Józsefről tartott felolvasást. Igen ügyesen adott elő kedves intimításokat Kis Józsefről, azonban amikor Kis József méltatására tért ki, tulszásokba vitte fantáziája. Kis Józsefet egyenesen Petőfi és Arany mellé állítani és azt mondani, hogy Petőfi az ifúságé, Arany a konzervatívoké, Kis a „moderna magyaroké”: baráti körben tősztnak udvariasságból talán megjárná, de komoly felolvasásban — hyperbola. Talán szinte mélyen becsátotta elő Lux Terka, mely feltétlen és nagy rajongója ő Kis Józsefnek. A C l egyik legutóbbi száma nagyon helyesen állapította meg Kis József helyét a magyar irodalomban Arany János követőiként, a ki épen azért követő, mert a mestert nem érte el, de a ki később tulságosan hiuvá lett az ünnepeletetés folytán, a felekezeti faji költészet hive lett és minél jobban ünnepelek, annál inkább kesereg. Szivesebben hallottuk volna a régi Kis József, Simon Judit és Ágota kisasszony költője őszinte hangjainak méltatását. Kevésbé dicsőrettel is több igazán érdemeset lehetett volna róla mondani. A Kis Józsefről előadott intimítások azonban vonzóan voltak megírva és zajos tapsokat provokáltak.

Harsányi Zsolt „Vaszipika” című jelenete épp úgy megkapta a közönséget benső igazságával, mint a szereplők, Bihari Ákos, H. Körössy Juci és Kádár Mancika jeles játékkal. Bihari Sándor néhány énekszám pompás előadásával aratott nagy sikert.

Ki kell emelni a honvédeknek művészi játékát, Scharf Károly és Váradi Aladár dirigálása alatt igazán mindenkor művészi produkáltak.

Befejezésül Jászai Mari elszavalta, majd a honvédeknek kísérete mellett az egész társulat elénekelte a Szózatot. A közönség úgy a szavalatot, mint az éneket áhítatos esőndben, állva hallgatta végig. Éreztük, hogy egy igazán nagy, örökéletű költő szólalt meg.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
DR. PAPP KÁROLY.

Földbirtokra első-helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

3. szám.

A rézmozsarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM. TELEFON 514.

Főszerelő telefonja
55.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. **Csilárok, ivlámpák** állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad, Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámok raktára.

A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel vesszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. — rtekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.

4. szám.

Bächer-féle **Sack ekék**, valamint egyéb **gazdasági felszerelések** jutányos árban kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.